

**Оксана СЛАВНА,**

кандидат юридичних наук, доцент,  
доцент кафедри конституційного  
права та прав людини Національної  
академії внутрішніх справ

## **ДЕЯКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УМОВАХ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ЗБРОЙНОЇ АГРЕСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ**

З набуттям незалежності Україна взяла на себе низку зобов'язань перед світовою спільнотою. Стратегічна мета України відповідно до міжнародних зобов'язань, норм і стандартів ОБСЄ, Ради Європи, Європейського Союзу полягає в зміцненні демократії, становленні громадянського суспільства, реалізації принципу верховенства права, поваги до прав людини і громадянина, принципів розподілу влад, незалежного та неупередженого суду.

Євроінтеграційні прагнення України стали невід'ємною частиною політичної, економічної, соціальної сфери суспільного життя, що посприяло практичному втіленню міжнародних стандартів до національної правової системи. Водночас оволодіння європейською термінологією не гарантує розуміння механізмів реалізації деяких завдань, що стоять перед Україною, а отже, цей процес стає формальним. Наслідком цього є поширення політичних спекуляцій, які призводять до необґрунтованих практичних розрахунків у всіх сферах суспільного життя. Ці питання стосуються і самого розуміння деяких понять та дефініцій, запозичених і недостатньо досліджених у правовій науці, що призводить до певних колізій та непорозумінь у національному праві.

Для практичного зрушення євроінтеграційних процесів в Україні виникає потреба в переході від політико-ідеологічних до прагматичних підходів розв'язання поставлених завдань. Євроінтеграція має сприйматися українським суспільством як інструмент реалізації стратегічної мети для соціально-економічного, громадянсько-політичного, культурного розвитку. Найбільш складні проблеми стосуються взаємовідносин держави, громадянського суспільства та особи.

Проголошення Конституцією України прав і свобод людини і громадянина як найголовнішої цінності правової держави[1], змінення векторів щодо їх належного забезпечення, охорони і захисту на рівні держави неминує виводить на більш глибоке дослідження проблеми забезпечення прав і свобод людини і громадянина, зокрема, ефективності забезпечення цих прав органами виконавчої влади. В свою чергу, органи виконавчої влади та місцевого самоврядування є головними правозастосовуючими суб'єктами державної влади, від ефективності діяльності яких, відповідно до конституційних засад їх функціонування, залежить реалізація, охорона і

захист конституційних прав і свобод громадян.

Однак нормативно-правове закріплення на конституційному рівні прав і свобод людини і громадянина не забезпечує автоматично їх реального втілення в суспільно-правові відносини. Відсутність дієвого механізму реалізації, охорони та захисту прав і свобод людини і громадянина призводить до втрати практичної цінності прав і свобод і, як наслідок, руйнує громадянське суспільство і правову державу.

Останнім часом увагу вітчизняних науковців привертають чисельні заходи і способи реалізації прав і свобод людини і громадянина. Суттєва частина цих питань, що стосується забезпечення прав і свобод людини і громадянина, пов'язана з механізмом їх відновлення за допомогою усіх існуючих способів і засобів.

Проблема реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, викликана їх порушенням, наразі лежить в площині найактуальніших. У 2014 році Російська Федерація розпочала анексію АРК та міста Севастополь, а згодом окупацію Донецької та Луганської областей. Тенденція тотального збільшення порушень прав і свобод людини і громадянина в Україні викликана повномасштабним вторгненням РФ у лютому 2022 року. Події лютого 2022 року стали фактором глобальних викликів не тільки для України але й для усього цивілізованого світу.

Перед Радою Безпеки, одного із головних постійно-діючих органів Організації Об'єднаних Націй, повноваженням якого є підтримка міжнародного миру та безпеки, постало найскладніше завдання, щодо врегулювання збройного конфлікту. Рада Безпеки на момент повномасштабного вторгнення не змогла запропонувати дієвих механізмів для припинення військової агресії з боку РФ, так як остання є членом Радбезу та має право вето.

Повномасштабне вторгнення РФ на територію України, призвело до масового порушення загальних принципів міжнародного права, цілої низки міжнародних договорів, а найважливіше до порушення прав і свобод людини. Українці масово були змушені покидати свої території, отримуючи статус внутрішньо переміщених осіб або статус біженця та шукати тимчасовий притулок в інших країнах.

Станом на кінець 2022 року Офісом Генерального прокурора України зафіксовано 62041 злочин агресії та воєнних злочинів проти України. Станом на 23.02.2024 року зареєстровано злочинів агресії та воєнних злочинів 126037; злочинів проти національної безпеки 16502; злочинів проти дітей, без повного врахування з місць активних військових дій: загинуло 528 дітей, поранено 1230 дітей[2].

В наслідок збройної агресії РФ значна кількість постраждалих змушені були покинути своє місце проживання у зв'язку з побоюванням за власне життя та життя рідних та близьких і переміститися на більш безпечні території, особи, які були примусово переміщені або депортовані, а також

населення яке залишилось на тимчасово окупованих територіях й досі є неконкретизованою законодавцем категорією, яка належить до постраждалих внаслідок збройної агресії проти України. Чинне законодавство закріплює розгалужені способи та рівні забезпечення прав та законних інтересів ВПО[3], дітей, які постраждали в наслідок збройних конфліктів[4], осіб з інвалідністю внаслідок поранень[5] і т.п., що складно вважати раціональним вирішенням даного питання. Вище вказана прогалина у чинному законодавстві призводить до унеможливлення комплексного підходу для їх підтримки та захисту.

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.

2. Офіс Генерального Прокурора України [Електронний ресурс]. URL : <https://www.gp.gov.ua/>.

3. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб : Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII : станом на 30 груд. 2023 р.

4. Про охорону дитинства : Закон України від 26.04.2001 р. № 2402-III : станом на 5 жовт. 2023 р.

5. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII : станом на 1 січ. 2024 р.

**Олена ФРОЛОВА,**

кандидат юридичних наук,

професор кафедри правоохоронної  
та антикорупційної діяльності

Навчально-наукового інституту права

імені князя Володимира Великого

ПРАТ «ВНЗ «МАУП»

## **МЕХАНІЗМ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Будь-яке суспільно небезпечне діяння є актом поведінки людини, що включає два «базових» складники: 1) цей акт поведінки має включати свідомо-вольові процеси – як внутрішній (суб’єктивний) складник; 2) свідомо-вольові процеси мають “піддаватись” зовнішній об’єктивізації (об’єктивний складник) – виражатись у своїх зовнішніх проявах та вносити негативні зміни в навколишній світ, «фрагменти» якого підлягають кримінально-правовій охороні. Обидва складники суспільно небезпечного діяння визначаються в кримінальному праві за допомогою своїх основних «показників»:

– механізму впливу діяння на об’єкт кримінально-правової охорони, завдяки якому (впливу) об’єкт кримінально-правової охорони “перетворюється” на об’єкт кримінального правопорушення;